

Wat is er met de VRT aan de hand ?

“Binnen het Vlaamse Parlement bestaat er geen meerderheid meer voor een sterke en slagvaardige openbare omroep.”

Vlaams parlementslid Bart Caron (Groen!) in De Standaard.

Parlementslid Caron verwoordt het sombere gevoel dat de laatste weken heerst bij iedereen die begaan is met de toekomst van de VRT. Waarom is de relatie tussen de VRT en zijn opdrachtgever/aandeelhouder dan zo vertroebeld ?

Omdat de VRT dringend antwoorden moet formuleren op twee grote en belangrijke uitdagingen.

1. **De bomen groeien niet tot in de hemel. De VRT geeft meer geld uit dan er binnenkomt en moet ervoor zorgen dat de rekeningen kloppen.**
2. **De Vlaamse mediasector staat voor grote economische uitdagingen. En door de digitalisering zijn het mediagebruik en de mediabeleving in volle evolutie en verandering. De opdracht en de prioriteiten van de openbare omroep moeten beter op die nieuwe realiteiten afgestemd worden.**

Meer aandacht voor kostenbeheersing

Tussen 1997 en 2006 kende de VRT een groeiritme van 4% per jaar. Daardoor steeg de overheidsdotatie in die periode met meer dan de helft. De huidige Beheersovereenkomst (2007-2011) is gebouwd op verdere groeiscenario's voor de VRT, maar de inkomsten om die te financieren vallen fors tegen.

De VRT maakt dat vertrouwen ook waar en presteert bijzonder goed. Ons media-aanbod breidde enorm uit, de bereik- en waarderingcijfers liggen hoog. De VRT is vandaag één van de meest toonaangevende en efficiënte openbare omroepen in Europa. En de Vlaamse mediagebruiker geeft de VRT goede punten.

Maar de ongebreidelde dynamiek van groei en uitbreiding heeft ook een keerzijde. De VRT eindigt nu al verschillende jaren in de rode cijfers. Om in evenwicht te blijven moet de VRT zijn financiële reserves opeten en bij de overheid om extra geld bedelen (knipperlichtprocedure, bijstortingen voor het statutaire pensioenfonds).

Nu stuurt de Vlaamse regering een ernstig signaal uit aan de VRT dat verdere ongecontroleerde groei geen optie meer is en dat VRT echt aan de slag moet om zijn structurele financiële tekort weg te werken. Vlaanderen haalt de budgettaire broeksriem aan en daardoor wordt de eis naar begrotingsrigiditeit voor de VRT dwingender dan ooit.

Op het **eerste beleidstraject** dat nu uitgezet wordt is het dus al **kostenbeheersing** wat de klok slaat. Dat traject berust op drie pijlers : interne efficiëntie, synergie en samenwerking en correcties op de uitvoering van de lopende beheersovereenkomst.

Interne efficiëntie

De omvang en de timing van de Vlaamse besparingsdoelstellingen zijn een geweldige uppercut, want de VRT bevindt zich al sinds 2007 in een strak financieel keurslijf. In de ondersteunende directies (de “overhead”)

van de VRT werd fors gesnoeid : activiteiten werden er afgestoten, de dienstverlening werd er teruggeschroefd.

Maar ook in de productieprocessen is de kaalslag volop aan gang. Het is goed dat de onafhankelijke Vlaamse televisieproducenten aan de alarmbel trekken over de risico's van de huidige besparingswoede (De Standaard 28/11). Want de vakbonden en de medewerkers van de VRT die al zolang aandacht vragen voor meer kwaliteitsbewaking in de productieprocessen werden niet altijd ernstig genomen.

Alles moet altijd maar sneller en goedkoper geproduceerd worden, maar dat stuit op limieten. "Design to value" mag geen oefening worden waarbij de kwaliteit zo verdund wordt dat er nauwelijks nog "value" overblijft. En de arbeidsvoorwaarden en de flexibiliteit zijn ook niet eindeloos rekbaar.

Een openbare omroep moet er altijd zorg voor dragen dat de werkmiddelen goed besteed worden. Ja dus op de vraag naar meer interne efficiëntie, zolang de prijs-/kwaliteitverhouding juist berekend wordt en de vergelijkingen op een faire manier gemaakt worden.

Binnen deze beheersovereenkomst zal de VRT liefst € 170 miljoen besparen en 150 voltijds equivalente jobs laten verdwijnen. Dat zegt genoeg over de inspanning die de VRT – en vooral dan de medewerkers – hier nu al leveren.

Synergie en samenwerking

Het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota van de Minister van Media geven de VRT de opdracht om te zoeken naar synergieën en samenwerkingsvormen in het Vlaamse medialandschap en in andere Vlaamse beleidsdomeinen.

Het opzetten van gemeenschappelijke technologische programma's in de mediasector, uitwisseling van beeldmateriaal ten behoeve van Vlaamse online media, gemeenschappelijke exploitatie van sportrechten : het zijn voorbeelden van initiatieven in dat verband die kosten kunnen reduceren en/of nieuwe inkomsten kunnen opleveren.

Het vraagt wellicht wat verbeelding van de VRT om originele publiek-publieke samenwerkingsvormen op het vlak van cultuur, onderwijs, toerisme, erfgoed, ... op te zetten, maar ook daar kan de openbare omroep een bijkomende invulling geven aan zijn opdracht. Door vormen van kruisfinanciering kunnen dergelijke initiatieven voor de Vlaamse Gemeenschap (en voor de VRT) zeker globale efficiëntiewinst opleveren.

De lopende uitvoering van de beheersovereenkomst

In de parlementaire debatten en in de pers komen een aantal knelpunt dossiers van de VRT geregeld aan bod. De plaats van MNM in het VRT-aanbod, de digitale initiatieven van de VRT en het aanbod op de pluskanalen, de exclusiviteitscontracten met productiehuisen, de totale managementkost van de VRT, ...

Voor de goede relatie met zijn opdrachtgever/aandeelhouder is het niet goed dat de VRT dergelijke langdurige knelpunt dossiers blijft meesleuren.

Een nieuw ecosysteem voor de Vlaamse mediasector

Ruime toegang tot informatie, duiding, cultuur, sport, Vlaamse fictie en ontspanning verhoogt de sociale cohesie, de culturele identiteit en het democratische gehalte van een land of regio. Op dat rijke en kwaliteitsvolle Vlaamse media-aanbod, dat ons trouwens uniek maakt in Europa, wil de Vlaamse regering inzetten.

Het Vlaamse mediabeleid vormt een breuk met het huidige model waarin de concurrentie om marktaandeel tussen de openbare en de private omroepen centraal staat. Dat model is uitgeleefd en voorbijgestreefd. Voor alle duidelijkheid : voor een openbare omroep die zich vooral slagvaardig toont in het afvangen van vliegen van de concurrentie zijn er inderdaad geen bondgenoten meer.

Economische imperatieven zorgen voor verschuivingen en herschikkingen in het Vlaamse medialandschap (kranten, uitgevers, online, audiovisuele media) en de openbare omroep zal daarin zijn juiste plaats moeten zoeken en innemen.

We hebben er trouwens met z'n allen belang bij dat Vlaanderen een sterke en gediversifieerde markt met vele mediaspelers blijft. Het betekent tewerkstelling voor duizenden Vlaamse gezinnen, het prikkelt de creativiteit en de dynamiek bij al die spelers en ook bij de VRT en het bezorgt alle Vlamingen een rijk en divers globaal media-aanbod.

Ja dus aan een economische strategie om een ecosysteem te creëren voor de Vlaamse mediabedrijven en onafhankelijke producenten waar het Vlaamse media-aanbod wel bij vaart. Dat is de essentie van het Verdrag van Amsterdam dat het mediabeleid onttrekt aan de regels van de Europese interne markt en de concurrentie.

Dat de Vlaamse regering dus maar marktregulerend optreedt om aan de culturele, sociale en democratische behoeften van de Vlamingen tegemoet te komen. En om te voorkomen dat de Vlaamse media-industrie nog meer klappen incasseert.

Geen terugplooi en geen krimpscenario voor de VRT

In een **tweede beleidstraject** moet de VRT zijn **missie hertekenen** en daarbij rekening houden met deerschikking in het Vlaamse medialandschap en met de razendsnelle evolutie van nieuwe mediavormen en van de veranderingen in het mediagebruik. Dat traject draagt de naam VRT 2014 omdat het zijn horizon legt op het einde van de huidige Vlaamse legislatuur.

Ten gronde veranderen de rol en de opdracht van de VRT niet

De VRT moet zijn eenzijdige focus op het verhogen van marktaandeelen verlaten, maar dat betekent geenszins dat de VRT aan marktrelevantie moet inboeten of moet terugplooiën op zijn kernopdracht (nieuws, sport, cultuur, jeugd en kinderen). De VRT blijft op de eerste plaats een generalistische omroeporganisatie die alle Vlamingen zo goed mogelijk wil blijven bereiken met een breed en gediversifieerd aanbod.

Fundamenteel blijven de rol en de opdracht van de openbare omroep intact. In het aanbodgamma van de nieuwe VRT hoeft er dus niet eens zoveel te veranderen. De motieven van onze aanbodkeuze en de wijze waarop we het succes van ons aanbod meten en evalueren moeten wel grondig herdacht worden.

Naast bereik en marktaandeelen moet de performantie van de VRT objectief en betrouwbaar gemeten worden op zijn kwaliteit en op zijn maatschappelijke relevantie. Onder andere daarin moet de VRT blijik geven van een "onderscheidend vermogen".

De VRT doet het op al die vlakken sinds 2007 trouwens uitstekend. Prima voorbeelden van onderscheidende en soms ook spraakmakende programma's van de voorbije jaren zoals Doodgraag leven, Van vlees en bloed, Voorbij de grens, Meneer Dokter, de Canvascollectie, China voor beginners en vele andere tonen aan dat de VRT zijn opdracht wel degelijk ter harte neemt.

VRT 2014 hoeft geen project te zijn dat in de vleugels knipt van de VRT. De opdracht wordt niet versmald, de focus op interne productie blijft overeind. Maar de insteek en de klemtonen van onze aanbodstrategie moeten bijgesteld worden.

Nadenken over de missie van de Nieuwsdienst

In het huidige strategische debat over de opdracht en de toekomst van de openbare omroep is het een ongelukkige omstandigheid dat de Nieuwsdienst van de VRT zich het felst blijft uitsloven in een stellingenoorlog tegen de concurrentie in Vilvoorde. Dat terwijl de Vlaamse regering sinds de crisis op de redacties van De Standaard, De Morgen en VTM resoluut de kaart trekt van de bescherming van het pluralisme en de verscheidenheid in de media en van de kwaliteitsjournalistiek en daarbij oproept tot pacificatie en tot vormen van samenwerking.

In de afgelopen maanden kwamen nog andere discussiethema's over de informatie- opdracht van de VRT aan de oppervlakte : de aanwezigheid van politici in populaire programma's, de spektakel- en inquisitiejournalistiek, de ver-BV-isering van het politieke bedrijf, enz.

ACV-VRT is zeer sterk gehecht aan de onafhankelijkheid en aan de deontologie van de Nieuwsdienst van de VRT zoals die in het redactiestatuut zijn verankerd. De redactionele lijn wordt door de redactie bepaald en niet door de directie of door gelijk welke andere belangengroep.

Maar de Nieuwsdienst van de VRT is een schakel van de openbare omroep en heeft de plicht om mee na te denken over de gewijzigde context waarin de VRT zich vandaag bevindt en om in te spelen op het maatschappelijke debat over de rol van de vierde macht in ons democratische bestel. Een openbare omroep kan nooit teveel bezig zijn met de missie en met de kwaliteit van zijn journalistieke opdracht.

Van een terugplooi kan er geenszins sprake zijn. De openbare omroep is er voor alle Vlamingen en moet het volledige register van nieuws en duiding blijven bespelen : informeren, verhelderen, verbreden en verdiepen. Maar naast de toets van bereik en marktaandeel moet het nieuws- en duidingsaanbod ook sterk blijven inzetten op kwaliteit en maatschappelijke relevantie.

De malaise overstijgen

Er gaat een heuse schokgolf door de VRT. Zo circuleren er nu onheilspellende scenario's die een verlies van honderden jobs bij de VRT betekenen. Een dergelijk vijandig scenario komt enkel in beeld indien de VRT er helemaal niet in slaagt om op de Raad van Bestuur van 14 december een Toekomstplan "VRT 2014" op tafel te leggen met een overtuigende visie op de VRT van het nieuwe mediadecennium.

Want indien de VRT zijn huidige koers (onvoldoende kostenbeheersing en geen alignering op het Vlaamse mediabeleid) voortzet dreigt inderdaad een volledige vertrouwensbreuk met de Vlaamse overheid. Dan is de hakbijl niet veraf.

Op dit moment is de VRT bezig aan een tocht door het vagevuur. De VRT moet de oude gewaden en de versleten referentiekaders afleggen en ervoor zorgen dat de herbronning voldoende gevorderd is om op 14 december het schip een nieuwe richting uit te sturen.

Daarom houdt ACV-VRT vandaag het hoofd koel. We laten ons niet zenuwachtig maken door de vijandige scenario's en geven het Directiecomité van de VRT de tijd en de kans om op 14 december goed huiswerk af te leveren. Nog twee weken aftellen dus. De vakbonden van de VRT spelen trouwens een belangrijke rol in de denkoefening rond VRT 2014. De crisissituatie waarin de VRT na de zomer verzeild raakte heeft – gelukkig maar - beetje bij beetje geleid tot een zeer open en vruchtbare dialoog tussen directie en vakbonden over VRT 2014.

Om uit de huidige malaise te geraken is het trouwens van belang om de "sense of urgency" die er nu aan de top heerst ook op de onderliggende niveaus in de VRT te laten doordringen. Want VRT 2014 is een oefening waarbij alle medewerkers van de VRT moeten betrokken worden. Reken maar dat we de "VRT-spirit" en het engagement van alle medewerkers zullen nodig hebben om VRT 2014 op het goede spoor te zetten !

Scenario voor een nieuwe VRT

Het debat voorbij 14 december tillen

De beleidstrajecten van de kostenbeheersing en van de inhoudelijke herbronning komen binnenkort samen met twee aanverwante trajecten : de tussentijdse evaluatie van de beheersovereenkomst en de onderhandelingen over de beheersovereenkomst 2012-2016. De logica gebiedt om al die trajecten aan mekaar vast te klikken.

Want de inzet ervan is zo belangrijk voor de VRT, voor de Vlaamse mediasector en voor de Vlaamse mediagebruikers dat het debat zich na 14 december verder moet kunnen ontwikkelen en verdiepen. De maatschappelijke dimensie van dat debat is te groot om naar overhaaste en onvoldoende gefundeerde conclusies te gaan.

Maar het moet wel vooruitgaan en tot concrete resultaten leiden. Zodra er een consensus is over de krachtlijnen van VRT 2014 kunnen de werven in de steigers en moet het voor alle Vlamingen spoedig zichtbaar zijn dat er een nieuwe VRT in aantocht is.

Welke VRT willen we (niet) ?

Grenzen stellen aan de groei (kostenbeheersing) en toch voldoende interne dynamiek, innovatie, ontwikkeling, uitdagingen, ... mogelijk maken : dat wordt één van de moeilijkste facetten van de oefening VRT 2014. Maar onmogelijk is het niet om die beide te verzoenen.

De VRT kan maar beter zijn deuren en vensters helemaal openen en zijn horizon verruimen. In de globaliserende wereld en in het Europa van de 27 moeten alle zeilen bijgezet worden om de sociale en democratische verzuchtingen van alle Vlamingen te realiseren, om de culturele en taalidentiteit van onze regio te laten bloeien en onze economische vitaliteit te versterken. Ook daar situeren zich de rol en de opdracht van de openbare omroep van de toekomst. De VRT moet kijken naar 2011 en naar 2014, maar kan ook inspiratie opdoen uit de doelstellingen die "Vlaanderen In Actie" (VIA) voor 2020 heeft uitgezet.

Is de nieuwe VRT een afgeslankte VRT ? Het is verstandig om uit te gaan van een dynamische evolutie van de VRT, met pendelbewegingen. De kwaliteit van het plan VRT 2014 moet die pendel zo gunstig mogelijk beïnvloeden. Een besparingsplan dat bovenop de 150 geplande afvloeiingen verdere ontslagen inhoudt is voor ACV-VRT in elk geval onbespreekbaar. Scenario's van verdere substantiële afslanking schaden de kwaliteit van de dienstverlening van de openbare omroep en dat is voor de Vlaamse mediagebruiker geen optie.

VRT 2014 moet een omroep blijven met een breed draagvlak in Vlaanderen over alle politieke strekkingen en maatschappelijke gezindheden heen. De kracht van een groot bereik en marktaandelen is dat de VRT een duurzame band heeft met een breed en tevreden publiek. Die unieke relatie met de Vlaamse mediagebruiker mag de VRT niet prijsgeven. Evenmin mag de unieke positie van het Vlaamse medialandschap in Europa afbrokkelen.

Versterk de stem van de VRT-medewerkers

De toekomst van de VRT is de toekomst van jouw job en werkzekerheid. Daarom roepen we alle medewerkers van de VRT graag op om deel te nemen aan de discussies over VRT 2014. Zeker in moeilijke tijden zoals deze zijn de solidariteit en de collectieve kracht van de werknemers van de VRT een belangrijke wissel op de toekomst.

In de voorbije jaren van reorganisaties, besparingen en regerings- en managementwissels is ACV-VRT een belangrijke factor van stabiliteit en continuïteit van de openbare omroep gebleken. Het is van belang dat je bij ACV-VRT aansluit om de stem van de medewerkers van de VRT in het debat over de toekomst van de openbare omroep te versterken. ACV-VRT staat onvoorwaardelijk op de bres om jouw toekomst en die van de VRT te verdedigen.